

Sandu Frunză

Sandu Frunză trăiește în Cluj-Napoca, este filosof, profesor universitar, conducător de doctorate. Este specializat, a făcut și efectuează cercetări în domeniile fundamentului, imaginarii religioase, filosofiei post-holocaust, eticii și publicității. A efectuat numeroase stagii de cercetare și documentare în străinătate. Este preocupat de îmbunătățirea liniei dezvoltării umane și a bioeticii. Este un remarcabil exeget al teologului Dumitru Stăniloae.

A publicat numeroase studii de specialitate și cărți de profil cum sunt: „Dumnezeu și Holocaustul”, „Căutarea autenticității în era digitală”, „Filosofie și pandemie”, „Experiența religioasă în gândirea lui Dumitru Stăniloae-o etică relațională”, „Pandemie și filosofie”.

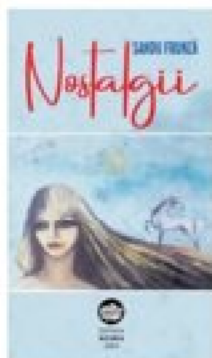
Totodată, Sandu Frunză este un poet sensibil care împletește în mod elegiac calitatea umană a iubirii cu metafizica filosofică a accederii omului la Om. A debutat în poezie cu „Iubirea ca un vis infinit dăruit unei clipe” (2023) și a publicat și volumele de poezie: „Dulcea mea toamnă”(2024), „Nostalgii”(2024).

Volumul „Nostalgii” adresează și un pios omagiu pictorului Florea Gușă (1956-1997), printre paginile cărții fiind inserate picturi reprezentative și o notiță biografică.

„Nostalgii” de Sandu Frunză

Neîndoiește a avea nostalgii este și un diagnostic de a fi om superior, capabil să-și amintească nu momentele vieții pline de pasiuni mai mult sau mai puțin puternice, ci pe acelea ce au fost pătrunse esențial de sentimente

durabile, superioare simplelor emoții, care sunt trecătoare ca o furtună de vară. A avea nostalgii, a fi nostalgic deci înseamnă readucerea în ființă a unui sentiment complex, resimțit ca pierderea ireparabilă, neînlocuibilă a unui „ceva” complinitor de ființă, lipsă însoțită de tristețe adâncă. Acel „ceva”, obiectul ce declanșează nostalgia poate fi cel mai adesea iubirea, dar și altceva, după cum ne arată autorul Sandu Frunză în volumul „Nostalgii”. Astfel, pot fi: imaginea de sine, „alter ego”, crâmpile de viață memorabile etc.

Volumul „Nostalgii”, apărut în 2024, la editura Neuma este o reușită și estetică raportare a poetului la toate respectivele amintiri și mai mult decât atât el este, într-un anumit mod, o biografie spirituală și o călătorie abisală prin vastul transcendent sentimental, depozitat nu numai în planul existenței concrete, ci și în acela general uman, pe care autorul îl deslușește și-i dă cuvinte numindu-l foarte plastic „cutia mitologică a vieții”. În cutia mitologică a lui Sandu Frunză Iubirea, Viața și Moartea se împletesc topindu-se într-un inefabil epistemic (Inefabil p. 50) căruia i se adaugă totuși Natura

încă nemuritoare, chiar dacă nu prin esență, ci prin legăturile cu esențialitatea Vieții. De aici, din Sublimul transcendent al Esenței, cuvintele se decantează, lămurind formele individuale ale Vieții. Capitolele cărții ne introduc într-o lume de existențe, toate puncte de plecare având nostalgia la origine și Adevărul la un sfârșit ce nu se termină, ci revine circular la începuturile adevărurilor. Astfel, Pentagrama mistică, o „summa” pitagoreică, este relevată în numele respectivelor capitole, în areopagul nostalgiilor: „Dansând în amurg”- nostalgia iubirii, „Seducătoarea”- nostalgia vieții evanescente, „Amintiri din Paradis” - nostalgia locurilor și ființelor, „Urme pe cer” - nostalgia ființelor trecute în veșnicie și „În lanurile de lumină”- nostalgia metafizică pentru veșnicul Tată ceresc. Cuvintele meșteșugite ale poetului ne transportă pe dublul drum hermeneutic ridicându-ne de la sensibil la spiritualul iubit cu mintea și deodată coborându-ne la cele care pot fi mângâiate cu mâinile. Toate acestea nu sunt numai nostalgiile ce frământă și turmentează sufletul poetului, ele sunt în mare parte nostalgiile esențiale care cuprind omenirea.

Găsesc că e inutil să analizez nostalgiile poetului, traduse în frumoase poeme. La ce ar ajuta judecăți analitice puse în fața specialistului simț poetic al lui Sandu Frunză, o rațiune contra unui afect? Desigur, aceasta ar fi posibil, doar când logica s-ar traduce în limbaj afectiv, însă în cazul nostru cunoașterea poetică devine posibilă fiecărui cititor prin

verbul autarhic al unui poet sensibil și inteligent, deja consacrat, ale cărui poezii au avut răsunet și reverberație largi în sufletele iubitorilor de poezie. Acelea care au făcut din mister cunoaștere. Poate doar trebuie să redau un singur poem semnificativ și respectivul va lămuri întreaga construcție tot atât de holistică precum relația între unu și multiplu, între întreg și parte. Eu zic că acest fel de poem este „În moarte ca într-o mare iubire”: „Cu smerenie am să plec/din propria mea viață/când se va da semnalul/Voi rămâne în tine moarte/Ca într-o mare iubire/Nimic nu a fost mai măreț/decât discreția ta în existența mea/Poate doar ochii iubitei mele/care mă priveau/în candoarea lor/ca pe bunul lor cel mai de preț”. Nu-i așa că ne-am întâlnit cu Misterul ?

(Emil Pop, 23 sept. 2024)

Cea mai frumoasă declarație de dragoste

Obșnuită să citesc, astăzi, tot mai multă poezie de dragoste nostalgică ruralității agrar-seculară, adamică sau religioasă demult apusă sau despre iubirile postmoderne aduse în culturi de masă ce se contopesc non-sintetic în indeterminență și în inuman, am deschis cu mare scepticism volumul prof. Sandu Frunză, „Nostalgii”. Însă literatura este și va fi mereu surprinzătoare! În acest volum am găsit cea mai frumoasă declarație de dragoste!

Poetul Sandu Frunză crează versuri care sunt de departe o des-

fătare a esteticii moderne a sublimului: a dragostei de trupuri care miros a primăvară, a săruturilor profunde ale zilelor liniștite de toamnă, a dorului unui îndrăgostit de a se mai naște o dată din trupul femeii de dimineață și noapte. Lirica poemelor incluse în acest volum sunt cuprinse de un romantism al plăcerii, nu al consolării. De aceea, cuvântul „Nostalgii” devine și un diferend, așa cum răspundea Jean-François Lyotard (1989) în *Philosophy and Painting in the Age of their Experimentation: Contribution to an Idea of Postmodernity* (The Lyotard Reader, Basil Blackwell, Oxford, p. 191). Diferendul permite o clasare a formelor de expresie poetice în modernism, noastalgiiile cărții permițând ca imprezentabilele sentimente să ia formă continuă a plăcerii, a unui spațiu ce îl are fiecare în suflet, materie pentru fericirea eternă, ce se poate trăi experiențial, direct, imediat și literal.

Iubirea ca o fereastră deschisă spre raiul și iadul din noi, femeia și zâmbetul ca un copil mereu iubit de muze, dorul și sărutul ca întoarceri ale mâinii ce modelează lutul, amurgul, florile de corcoduș, pașii îndrăgostitului, moartea veselă ca un copil ce merge la scăldat, frica eului liric că fiecare poezie ar putea arunca în neant visurile, mentorii și iubirile noastre, acestea sunt doar câteva exemple ale fericirii dematerializate, foarte aproape de fiecare cititor în parte. Din punctul meu de vedere, cea mai nobilă imagine a volumului, cea a poetului care îmbrățișează copaci, „ca și cum ei ar putea deschi-

de în mine cea din urmă carte” (Sandu Frunză-Nostalgii, Despre arbori și cărți, pg. 71) este dovada că destinul poetului nu este de construit, de a asambla, de a organiza, ci de a trăi fiecare cuvânt al operei prin el însuși. Iar EL, nu poate exista decât dacă EA (femeia) există. Atâta timp cât iubirea și Moartea sunt în echilibru/ Doar dacă ea există, ochii ei există/ ca toată bucuria vieții.” Iată cea mai frumoasă declarație de dragoste! Născută dintr-o sfială ce amintește de înțelepciunea lumii. Asta e iubirea! (Florina Russu, 25 sept. 2024)

Uneori

Uneori,
ca un bun soldat stai de pază
și nu lași nici o cale
de a pătrunde în lumea iubirii tale
alteori, stai îngenușiată și legi
cu sfială
șireturile bocancilor soldatului rănit
în lupta cu tine,
cu iubirea ta și cu iubirea mea

dansul crengilor înfiorate de vânt
de tine îmi vorbește uneori,
cântecele de dragoste
pe care mă obligă vecinul
să le ascult împreună cu el
mă aduc mai aproape de tăcerea ta,
alteori

Uneori,
ferestrele însuflețite ale vecinilor
mă privesc cu nedumerire
neînțelegând de ce mă uit pribeag
spre drumul pe care ai uitat să vii
ca într-o așteptare ce nu mai apare
ca o speranță închisă în cutia mitologică a vieții

ca o deschizătură
în țesătura ascunsă a lumii
prin care oricine privește
înmărmurește sau moare de
spaimă

Alteori,
rătăcesc în penumbra existenței
de parcă
numai moartea ne mai găsește
scăparea
în zborul fără de încetare al aș-
teptării tale
în evadarea din întunericul ab-
senței tale
la fel de chinuitoare ca finitudi-
nea umană
ca umbra unei inimi desenată di-
mineața
pe oglinda din baie

Uneori,
nici ropotul cailor
ce mă ferece atât de mult
nici glasul înșirilor
ce îmi vorbeau despre tine
nici zborul dorinței
ce mă ridica arzător din cenușă
nu mai pot să-mi ducă gândul în
preajma ta
să-mi dea inspirația prezenței
tale
să îmi dea puterea de a ieși
din închisoarea trupului meu
care m-a cuprins ca într-o lacri-
mă
ce nu mai știe nimic despre bu-
curie

Alteori,
pur și simplu îmi vine dor de tine

Și vântul și neaua și urmele pa-
șilor tăi

Cu pielea lui catifelată vântul
Obrajii îți mângâia
și ți-i îmbujora
Zâmbetul tău devenea
misterios de tandru
Ființa blândă a unui fulg de nea
topindu-se pe fața ta
îmi părea

o dăruire de sine a unui
celest copilându

Vântul te iubea
Cerul te îndrăgea
Cu ochii unui zeu hoinar
prin galaxiile
care în mine lumina
își odihneau
Vedeam cum
mi se alăturau
urmele pașilor tăi
cu clinchet de zurgălăi
îmi măsurau bătăile inimii

Dă-mi, Doamne

Doamne
dă-mi puterea să mă înec în ochii
ei
ca într-o zi liniștită de toamnă
și numai bătaia inimii ei să mă
mai poată salva și numai îmbră-
țișarea ei să mă mai poată aduce
la viață
Mi-e dor
de undele lacului în care vibra
chipul ei
ca o floare de lotus crescând din
sufletul meu
ca într-o poveste de dragoste ce
nu se vrea ros- ită
în ciuda pasiunii pentru storyte-
lling
împărtășită

În dorul tău

În dorul tău
cuprinde-mă
Așa cum numai tu ști
să îmbrățișezi lumina la fereas-
tră
să dai culoare viselor
când ca o himeră
când intrupată
de-a vieții bucurie
Lasă-mă
să mă mai nasc odată
din trupul tău
de noapte și de dimineață

precum de fiecare dată
firescul lasă
soarele să se întrevadă

Ivirea ta

Cerneala curge
Peste pleoapele închise să as-
cundă
privirea pusă să germineze
În pământul de lumină
spre a aduce mai apoi bucurie
divină
Peste buzele uscate de dorință
Peste sâni și peste coapse
dezvăluindu-se în noapte
Și peste genunchii însoțind
ale înșirilor șoaapte
Și așa mai departe
peste tot ce ne apropie sau ne
desparte
Ca în cele din urmă
Tot ceea ce rămâne să fie
ivirea ta firavă
poezie

Poeta

Un clinchet de cristal
mângâind tăcerea universului era
Încât îmi venea greu să înțeleg
Când mănâncă și când mai bea
apă,
Când spală hainele copiilor
Și când încălzește patul soțului
Când stă de vorbă cu cei tineri
Și când îi însuflețește cu bunătatea
ei
pe cei vulnerabili
O vedeam mai degrabă
Însoțindu-se cu Luna
Soarele se mândrea că îi era frate
Cerul îi purta zâmbetul uneori
candid ca o ploaie caldă de vară
alteori ca un curcubeu
De la intruparea Evei
până mai ieri
puține ființe
au dat măsura frumuseții lumii
creată după chipul ei